

“Iedere keer als ik naar mijn ouders ga, geniet ik van het prachtige zicht op de hooiruiters rond de boerderij”, vertelt Tine Voshart aan de redactie van Landleven. “Mijn vader maakt ze iedere zomer op de ouderwetse manier. En denk maar niet dat je hem kunt helpen, want dan gaat het natuurlijk verkeerd. Alles gaat op een bepaalde volgorde, die alleen hij kent.”

Ton Kempenaar zet halve hectare hooi op ruiters

Kunst
van een mooi koppie

Bang voor een spatje regen is Ton niet.

'Het is de kunst om de balans te bewaren bij het opbouwen van de ruiters'

LINKS In Woubrugge gebruiken de boeren ruiters met vier staanders en vier liggers.
ONDER Op de hoorruiter droogt het gras goed en bestrooft het verder.

Bij Nieuwvener Ton Kempenaar herleven vervlogen tijden, zoals zijn dochter Tine schetst. De geur van kruidig hooi heerst over het boerenerv. Zowel voor als achter de boerderij staan hoorruiters – ook bekend als hooimijten – opgesteld. Sommige gevuld, sommige als staketsel. Het doet denken aan de hooibouwtijd die bij veel plattelanders in het geheugen gebeiteld staat. Een tijd van hard werken, gezelligheid op het land, zinderende hitte en geel gemaaide grasvelden. Maar ook onzekerheid en spanning: gaat het niet regenen? Wolkenvelden in wisselende samenstelling sieren het polderlandschap. Bang voor een spatje regen is Ton niet. “Er staat gelukkig een lekker briesje, anders was het lastiger uit te houden hier in de beschutting van de boerderij.

Het is warm zat”, glimlacht de 71-jarige boer terwijl hij een flinke dot hooi opwerpt. Drie dagen eerder heeft hij de halve hectare aan grasland rond zijn boerenerv gemaaid met zijn McCormick tractor uit 1953. Nu staan er zo'n tien hoorruiters klaar om opgetast te worden. Ton, die opgroeide op een boerderij in het nabijgelegen Woubrugge, is immens handig met de vork en de hooihark. “In sommige boerenstreken werken ze met ruiters of hooimijten die uit drie staken bestaan. Wij werken hier met ruiters die vier staanders en vier liggers hebben. En alle staken zijn even lang: twee meter. Dat is altijd zo geweest. In de tijd dat ik als jong ventje bij mijn vader op de boerderij werkte, zagen ze er al precies zo uit. Wel hadden wij ook dakruiters. Die waren een stuk groter. Daar kon ik bij wijze van spreken wel onder slapen. Thuis op de boerderij in Woubrugge

hadden we zo'n kleine tweehonderd ruiters. We ruiterden van alles, het meest erwten en haver, maar ook hooi.”

BETER DAN BIETEN DUNNEN

Ton begint met het vullen van de hoeken. “Het is de kunst om de balans te bewaren bij het opbouwen van de ruiters. Dus steeds het plekje zoeken dat opgevuld kan worden. In wezen loop je steeds cirkeltjes om de ruiters. Zo werk je vanzelf omhoog. Een echt geheim voor het opbouwen van een goede ruiters heb ik niet. Het is de kunst om er een redelijk mooi koppie op te krijgen. Als ie er mooi bijstaat, hoor je niets. Maar als ie er niet goed uitziet, dan zeggen de mensen er wel wat van!”
Op naar de volgende ruiters wierst Ton het gras met een houten hooihark op een rij. “Dat werkt makkelijker.” Het gras hoeft volgens hem niet kurkdroog te zijn. “Drie dagen geleden heb ik het gemaaid, met de hand heb ik het drie keer geschud. Je moet het hooi na het opbouwen van de ruiters goed kammen of plukken, zoals we dat hier zeggen. De buitenkant moet er net als een rieten dak bijliggen, zodat de regen niet inslaat maar makkelijk naar beneden sijpelt.

"Oh wacht, ik zal eerst nog even de McCormick laten draaien. Goed voor z'n conditie."

'De buitenkant verweert wat, maar dat is niet erg'

Tons dochter Tine en haar zoon Joost komen voor de leut met stroopwafels.

Tegelijk moet de wind er lekker onderdoor kunnen waaien voor het drogen. En ik doe een netje over de kop. Dat is tegen het afwaaien van het hooi. De netten zijn gemaakt van stukken windscherm die ze bij tuinderijen gebruiken. De strotouwtjes die aan de netten zitten, maak ik met een mastworp vast aan de liggende staken."

Op de vraag of de hooibouwtijd de mooiste tijd van het jaar is, haalt Ton nuchter zijn schouders op. "Mwah, vroeger was het altijd hard werken. Maar het was beter dan bieten dunnen; dan zat je de hele dag op de knieën. Wel bracht de hooitijd een bepaalde gezelligheid met zich mee. Scheelt natuurlijk dat het vaak mooi en zonnig weer is, dan is iedereen vrolijk! En leuk was wel om met de paarden te werken. We hadden Belzen, werkpaarden. Machtige beesten. Je hoefde ze nooit in een versnelling

te zetten als we het hooi op de ruiters gingen binnenhalen. 'Vurt' en 'ho' waren genoeg om hen van ruiters naar ruiters te laten lopen. Het hooi ging op de hooiwagen en vervolgens naar de tasschuur op het boeren erf."

BOVEN Een netje over de kop tegen het afwaaien van het hooi.

KOFFIE OP HET LAND

Zoals het van oudsher in de hooibouwtijd gebruikelijk is wordt de koffie 'op het land' gebracht. Tons dochter Tine komt samen met haar zoon Joost langs voor de leut met stroopwafels. "Kijk uit pa, er waait een plukkie hooi in je koffie." Ton maalt er niet om. Hij geniet van de wind en de snel wisselende wolkenluchten. "Ik laat de ruiters zo'n drie weken op het land staan. De buitenkant verweert wat, maar dat is niet erg. Op de hooiruiters droogt het goed en besterft het gras verder. Na die drie weken kom ik langs met de balenpers. Van één ruiters pers ik twee baaltjes hooi, maar dat zijn dan ook wel strak geperste baaltjes. Per stuk wegen ze twintig kilo. En ja, het komt heel enkel wel eens voor dat er broei in zit, dan heb ik een te nat plukkie gras over het hoofd gezien. Je haalt het verschimmelde gras er tussenuit en dan is het oké."

Als de laatste ruiters gezet en opgevuld is, wandelt Ton tevreden terug naar de boerenkeuken voor het middageten. "Oh wacht, ik zal eerst nog even de McCormick laten draaien. Goed voor z'n conditie." Ook de aan de tractor bevestigde maaibalk met bijbehorend zwabbord - dat ervoor zorgt dat het gemaaid gras mooi op een wiers komt te liggen - zien er goed geolied uit. "Machinerwerk is wel een dingetje van mij", merkt Ton fijntjes op. Na wat voorgeloeien en choken klinkt een heerlijk nostalgisch geluid en laat de McCormick een ouderwetse dieselwalm over het veld waaien. "Ik kan wel zo'n modern maairekkertje kopen, maar ik ben niet zo'n uitgeverig type. Zeker niet als het op deze manier net zo goed kan!"

